

alleen reeds zag in enkele jaren niet minder dan 20.000 Chineesche studenten binnen de bolwerken zijner wetenschappelijke instellingen vereenigd. En hier verzamelden zij den ballast der exacte wetenschap, die tot nu toe in het kader der almenschelijkheid nog immer een fiasco is gebleken. China kreeg een element in zijn samenleving, dat het allerminst van noode had, een nieuw soort proletariaat namelijk, dat van den geest. In al wat het ondernam, haastte het zich zichzelf testimonia van onvermogen uit te reiken, en maakte Sun Yat Sen's idealen al spoedig tot een caricatuur. Immers, wat den dichter ontbrak konden de coulissen der universitaire wijsheid bij geen mogelijkheid aanvullen. Het prachtige doel werd bij gebrek aan dieper inzicht tot een kansspel, waarbij hij gelijk had, die de kunst verstond het hardst te schreeuwen. Niets meer of minder dan de geheele wereld stelde dit Jong-China in staat van beschuldiging. Over alles en iedereen spuwde het zijn minachting

der kennis, opgedaan in de landen der „outlines“, den blik en maar al te gemakkelijk werd vergeten, dat elke verandering van het traditioneele een psychisch proces is, dat zich eerst na jaren voltrekt.

Het duurde niet lang of China kreeg een prachtgelegenheid om zijn onvermogen voor de geheele wereld op de meest on-dubbelzinnige wijze te demonstreeren, n.l. met de Washington-conferentie, toen de mogendheden zijn verzoek om zelf het land te besturen, goedgunstig inwilligden. Japan trok zich uit Shangtung terug. Engeland uit Wei-hai-Wei, Frankrijk uit Kwangchau enz. Allen droegen zij er in meerdere of mindere mate — zij het Japan dan ook slechts noodgedwongen — het hunne toe bij om het land gelegenheid te geven zijn inkomsten te vermeerderen en zelfstandig te worden. In geen enkel opzicht echter wist China deze inderdaad schitterende gelegenheid te benutten. Integendeel. Nauwelijks waren de troepen der verschillende

daan. Stevig verankerd als het Chineesche cultureel leven lag aan zijn klasse-systeem, dat een erfenis was van eeuwen traditie, sprak het vanzelf, dat de parasiet van het Bolshevisme in een dergelijk organisme geen levens-elementen vinden zou. Wel had Jong-China, te kortzichtig om ook maar de consequenties van zijn eigen gedachten te kunnen volgen, een soort nationalisme in het leven gegroepen, dat coquetteerde met alles, wat tegen den vreemden indringer over het algemeen en Engeland in het bijzonder georiënteerd was, maar dit nationalisme had een te onvruchtbaren bodem en... was te zeer verspreid — het is wellicht weinig bekend, dat alleen Chineezers, die buiten hun land wonen, tot de nationalistes kunnen gerekend worden — dan dat dit door de wet van het getal tot een macht zou kunnen groeien. Wat Jong-China als „Nationalisme“ aan den buitenlander wilde opdringen was in den grond niets anders dan een door hem in het leven geroepen houding van maatschappelijke mislukkelingen, die de massa

allerminst raakte en die de bouwer der nieuwe natie meende eens als instrument te kunnen gebruiken.

Maar China was te zeer verdeeld in elkander vijandig gezinde kampen, om loyaal te kunnen of willen zijn tegenover wat Europa als een centraal gezag meende te moeten zien in Peking. De voornaamste dagelijks terugkeerende zorg van den Chinees was zijn lage levensstandaard en het onderhoud zijner familie. Het vaderland, de *natie* raakte hem niet. Daarbij had de bona-fide Chinees te veel gezond verstand om niet te voelen, dat zijn z.g. leiders niet hem, maar hun eigen botte denkbeelden liefhadden. Bij gebrek aan argumenten lag overal de vuist op tafel. Het halfwas intellect heerschte, maar regeerde niet.

De „little bit of knowledge“ in het Westen opgedaan, zonder dat bij de leiders ook maar iets van een politiek instinct aanwezig was, dat richting wist te „voelen“ en dus leiding te geven, of het fundamentele begrip, dat de economie

de wortel is aller dingen, bracht de nijverheid der destructie tot een dusdanigen bloei, dat de gezanten van Frankrijk, Engeland, Japan en Amerika zich genoodzaakt zagen protest aan te tekenen en opnieuw met eischen voor den dag te komen, namelijk dat een gedeelte van de door de toegestane zeetolverhooging aangroeiende overschotten uit de Staatsmonopolies als garantie voor de amortisatie en de rente der ongedekte buitenlandsche leeningen zoude worden gebruikt, een feit, dat de Europeesche pers onmiddellijk aanleiding gaf China bankroet te verklaren. Doch welk een armoedig brokje literatuur deze „waarheid“ vormde moest wel onmiddellijk ieder ontdekken, die naar den inhoud tastte. Het is nu eenmaal een historische waarheid, dat een maatschappelijke orde nooit anders dan door eigen hand te gronde gaat, en de Chinees der traditie lag wel zoo veilig aan de memento's zijner geschiedenis verankerd, dat van een bankroet geen sprake zijn kon.

CHINEESCHE PELGRIMS op weg naar Tashihchiao in Mandsjoerije, waar in den Michen-tempel de heilige schrijn van drie godinnen wordt bewaard.

uit. Er was letterlijk niets, waartegen het niet in het geweer kwam en waarover het niet zijn: „J'accuse“ uitsprak. Zijn eigen antieke cultuur zelfs spaarde het niet, en uit de liquidatie van letterlijk elk beginsel door de nieuwe hervormers der natie kon degene, die het nog niet wist, voor eens en voor altijd leeren hoe gevaarlijk inderdaad „a little bit of knowledge“ zijn kan.

Al wat het intellectuele Jong-China deed was het stellen van 't probleem met het air van het te hebben opgelost. Om iets waarsachtigs en positiefs tot stand te brengen, daartoe had het niet de morele en fysieke kracht, die gezonde idealen ons geeft en die de kern zijn der spontaneïteit, de dynamiek. En van hen, die waarschijnlijk met de beste bedoelingen waren heengetogen naar het Westen, vertroebelde de ballast

mogendheden verdwenen of van alle zijden zakte uit de bergen het eenige wat goed georganiseerd was, namelijk de rooversbenden af, terwijl de legers der militaire gouverneurs geen haar beter bleken. Het waren juist deze troepen, die als om strijd rooftochten organiseerden. *Corruptie* was weldra in alle rangen het wachtwoord. Over het geheele land en langs de kusten zwierven de benden rond. Niets en nieuwmand was meer veilig.

Zelfs bleek China niet in staat den interest zijner schulden te betalen, binnen- noch buitenlandsche. Overal reikten de bestuurders blanco-cheques uit, zonder zich ook maar één moment af te vragen, van waar de fondsen komen moesten. Temidden der immoreele verwildering, die hiervan het gevolg was, meende Moskou zijn kans te kunnen waarnemen, om van hieruit zijn offensief tegen het Oosten te beginnen; doch dit vergiste zich eveneens ten opzichte van China als de Westersche mogendheden zonder ophouden hadden ge-